

ALÍCIA CASALS

Guia didàctica per al professorat

Índex

1. Metodologia de les capsas d'aprenentatge (pàg. 2)

- 1.1. Aplicació autònoma i flexible de les capsas d'aprenentatge
- 1.2. Primera sessió de capsas
- 1.3. Parts d'una capsas d'aprenentatge Inspiritech

2. Com implementar les capsas a l'aula (pàg. 6)

3. Capsa Alícia Casals: *No puc. M'ajudes? Inventem solucions inclusives amb Alícia Casals* (pàg. 7)

- ★ Títol
- ★ Introducció
- ★ Objectiu de la capsas (què, com, per a què)
- ★ Objectius d'aprenentatge
- ★ Competències que es treballen
- ★ Descripció i seqüència de les activitats

Finançat per la Unió Europea-NextGenerationEU

Amb el suport de la Generalitat de Catalunya

1

Metodologia de les capsas d'aprenentatge

Segons les orientacions detallades pel Departament d'Educació al document [Mesures i suports universals en el centre educatiu](#) les capsas són seqüències didàctiques **globalitzades** i estructurades entorn de **reptes** i preguntes generadores que promouen un **aprenentatge significatiu**, actiu i connectat amb l'entorn.

No són racons ni activitats aïllades, sinó instruments estratègics per desenvolupar les **competències clau**. L'alumnat hi treballa **cooperativament** i de manera **autònoma** amb **materials diversos** (digitals, manipulatius, visuals, etc.), i l'efecte sorpresa en la presentació de la capsa desperta l'interès i la **motivació**. Abans d'obrir-la, es dedica una sessió a activar els **coneixements previs**.

El treball es fa en **grups cooperatius** amb rols ben definits, incorporant **l'autoavaluació** i el seguiment formatiu del professorat. Aquest enfocament, flexible i competencial, afavoreix la **gestió del temps**, la **iniciativa personal**, l'aprendre a aprendre, la competència digital i la transferència dels coneixements.

Tot i que les capsas inclouen una proposta orientativa de durada distribuïda en sessions, és l'alumnat qui en marca realment el ritme de treball. És habitual que, especialment en les primeres experiències amb aquest format, els infants necessitin més temps del previst inicialment.

1.1. Aplicació autònoma i flexible de les capsas d'aprenentatge

Totes les capsas ofereixen els materials necessaris tant per a l'alumnat com per al professorat. Aquests materials estan disponibles per a descàrrega gratuïta des de la plataforma web del projecte. Inclouen guies pas a pas, fitxes d'activitats, recursos imprimibles i vídeos explicatius per a cada capsas, facilitant una aplicació autònoma i clara a l'aula.

A més, la plataforma també proporciona *webinars* formatius i vídeos complementaris que acompanyen el professorat en la preparació i execució

de cada proposta, així com materials addicionals de suport pedagògic. La temporització proposada per a les activitats de cada capsa és orientativa i pot variar en funció de les característiques del grup. Cada docent pot ajustar la durada de les sessions o activitats segons el ritme d'aprenentatge, les necessitats específiques i l'autonomia de l'alumnat. Aquesta flexibilitat facilita una aplicació personalitzada i significativa del projecte a cada realitat educativa. Tots els documents estan dissenyats per ser accessibles, fàcilment adaptables i compatibles amb els recursos disponibles als centres educatius. A més, estan protegits sota una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional (CC BY-NC 4.0), la qual permet copiar, distribuir i adaptar el material sempre que s'indiqui l'autoria i no se'n faci un ús comercial.

1.2. Primera sessió de capsas

Les capsas *Inspiratech* estan dissenyades perquè els infants segueixin un procediment estructurat d'execució. Si no estan familiaritzats amb aquesta metodologia, és important dedicar una primera sessió introductòria no només per presentar la capsa, sinó també per explicar com es treballarà, tot despertant la seva curiositat. Es pot començar observant la capsa física: *Què ens crida l'atenció? La forma? El material? Hi ha algun títol o imatge que ens doni pistes sobre el repte?* Un cop els infants han entès el funcionament, cal detallar clarament els passos que hauran de seguir per resoldre la capsa:

1. Obrir la tapa i llegir (i entendre) l'objectiu competencial que trobaran a la cara interna de la tapa. (En el cas que no sigui una capsa convencional, l'objectiu pot estar escrit en un full a dintre amb tot el material).
2. Buscar el Full de ruta i llegir-lo atentament.
3. Comprovar que disposem de tot el material inventariat al Full de ruta.
4. Buscar el Clauer de reptes i llegir-lo atentament. Emprar sols el material que cada repte necessita, sense avançar-se.
5. Demandar ajuda al professorat cada cop que ho necessitin o quan el repte així ho demani.
6. Completar l'avaluació (auto i co-) que sempre serà l'últim dels reptes.

Igualment, és important planificar amb antelació com organitzaran els infants els materials que vagin elaborant al llarg dels reptes de cada capsa: fitxes, fulls de registre, documents d'avaluació, manualitats, etc. Segons el tipus de material, aquest es pot guardar dins la mateixa capsa mentre s'està treballant, sempre que no l'estigui utilitzant un altre grup simultàniament.

Quan s'hagi completat la capsa, caldrà pensar com es recolliran i conservaran els aprenentatges assolits. Es recomana utilitzar una llibreta o carpeta d'aprenentatge específica per a les capses, que ajudi a sistematitzar i donar continuïtat a tot el procés.

1.3. Parts d'una capsa d'aprenentatge Inspiratech

- **Capsa física:**

Contenedor tangible on s'inclouen tots els materials necessaris per desenvolupar la situació d'aprenentatge. Pot ser una caixa de cartró, una capsa d'emmagatzematge de fusta, o qualsevol suport pràctic i resistent per a l'aula. Ha de ser fàcilment identificable i transportable.

- **Imatge representativa a l'exterior:**

A la part visible de la capsa, s'hi enganxa una imatge gran i atractiva que resumeixi visualment el tema central del projecte. Aquesta imatge capta l'atenció dels infants i activa coneixements previs.

- **Etiqueta amb títol:**

Just al costat de la imatge o penjant d'un lateral de la capsa, hi ha una etiqueta clara amb el títol de la capsa. Ha de ser visible, llegible i coherent.

- **Objectiu competencial:**

L'objectiu competencial és una breu descripció que recull què faran els infants, com ho faran i amb quina finalitat. Està redactat amb un llenguatge entenedor i significatiu per a l'alumnat.

És el primer que llegeixen en obrir la capsa, i els serveix per situar-se des del primer moment: saben quin és el repte global, quines accions hauran de

dur a terme, amb quina metodologia treballaran i per a què ho fan, és a dir, quin aprenentatge hi ha al darrere.

Aquest objectiu els ajuda a donar sentit a tot el procés, fomenta la seva implicació i connecta l'activitat amb les competències reals del currículum.

- **Full de ruta:**

Un cop els infants han llegit l'objectiu de la capsa, han de localitzar i llegir el Full de ruta, un document essencial que els ofereix una visió global de tot el que faran. Aquesta guia conté la informació clau que necessiten conèixer abans d'iniciar els reptes, i els acompanya durant tot el procés. Inclou:

- El títol de la capsa i una imatge representativa del tema.
- Un inventari complet del material necessari, que els infants han de revisar a l'inici i al final de cada sessió.
- Un apartat que resumeix què hauran de fer, és a dir, els reptes de la capsa en format breu.
- La descripció de què necessiten per superar els reptes, que fa referència als objectius d'aprenentatge.
- Els espais "Què hem fet" i "Com ho podem comunicar", on es concreta quin serà el producte final i com es compartirà amb la comunitat educativa, més enllà de l'aula.
- I, finalment, un apartat dedicat a l'avaluació, amb indicacions per reflexionar sobre els aprenentatges assolits.

Aquest Full de ruta ajuda els infants a situar-se, organitzar-se i entendre el sentit de tot el que faran, reforçant així la seva autonomia i implicació en el projecte.

- **Clauer de reptes:**

Es tracta dels passos que cal seguir per completar cadascun dels reptes de la capsa. Es presenten en format de clauer, amb les instruccions detallades i seqüenciades per tal que els infants puguin seguir-les amb el màxim d'autonomia possible.

- **Material específic:**

Les capses contenen tots els recursos físics necessaris per realitzar els reptes. El material fungible d'aula, així com els dispositius mòbils que es necessiten, no se solen troba dins la capsa.

- **Avaluació:**

A dins de la capsa hi ha també els instruments d'avaluació que faran servir els infants. Aquests materials estan dissenyats amb un llenguatge accessible i enfocats a fomentar la metacognició i l'autonomia. A totes les capses es troben instruments d'autoavaluació i coavaluació per l'alumnat, entre d'altres una diana d'autoavaluació i coavaluació, acompanyada d'una rúbrica. Cal explicar amb antelació als infants com es fa servir, ja que al clauer de reptes no està detallat.

El professorat disposa d'altre instrument d'avaluació que no es troba físicament a dins de la capsa.

2

Com implementar les capses a l'aula

Cada centre ha de decidir quan i com dur-les a terme. Es poden treballar de forma interdisciplinària o en una franja horària específica. La seva versatilitat permet adaptar-les a diferents metodologies i organitzacions d'aula.

Possibles modalitats per dur-les a terme:

- ★ **Treball simultani de capses diverses:** cada petit grup d'alumnes treballa una capsa diferent. Al final, es fa una exposició conjunta on es comparteixen els productes finals i es genera un debat ric i transversal sobre els aprenentatges, fomentant la col·laboració entre iguals.
- ★ **Treball aprofundit d'una mateixa capsa:** tots els grups fan la mateixa capsa, i com que cada grup desenvoluparà un producte lleugerament diferent segons els seus interessos i enfocament, es poden exposar

els productes finals i fer una reflexió col·lectiva sobre els coneixements assolits.

- ★ **Itinerari rotatiu:** si es disposa de més temps, o el centre ja disposa a l'horari d'una franja de Capses d'Aprenentatge, es pot establir una rotació de capses perquè tots els grups passin per totes les propostes al llarg del trimestre o del curs. Així, es garanteix una visió global i es treballen totes les referents femenines.
- ★ **Adaptació a altra metodologia:** també hi ha l'opció que el professorat utilitzi part dels materials creats per a dur a terme sessions d'altres formats metodològics. La idea és que cadascú desenvolupi les activitats de la manera en què se senti còmode sense perdre de vista els objectius pedagògics del projecte.

Les 3 primeres modalitats tenen l'inconvenient que cada grup avança amb un ritme diferent, i pot passar que no tots acabin la capsa en la mateixa sessió. Una bona estratègia per gestionar aquest desajust temporal és proposar als grups que ja han finalitzat la capsa que aprofundeixin en algunes de les preguntes que han formulat durant les rutines de pensament com ara "3-2-1", "S-Q-V" o "Veig, penso, em pregunto" (incloses en tres de les capses). Això els permet continuar aprenent de manera autònoma i significativa mentre esperen la resta del grup classe.

3.

Capsa Alícia Casals

Títol: *No puc. M'ajudes? Inventem solucions inclusives amb Alícia Casals*

Introducció: Alícia Casals i Gelpí, nascuda a Barcelona, és enginyera i doctora en robòtica, pionera en el camp de la robòtica mèdica. Ha estat la cap del grup de Robòtica i Visió de l'Institut de Recerca en Innovació en Salut (IRIS) de la UPC on ha liderat projectes de sistemes robotitzats per a l'assistència a persones amb discapacitat i per a

intervencions quirúrgiques. És cofundadora de dues empreses derivades UPC-IBEC: Rob Surgical Systems (2012), dedicada al desenvolupament de sistemes robòtics per a cirurgia laparoscòpica, i Surgitraine (2015), centrada en simuladors d'entrenament quirúrgic. Ha ocupat càrrecs de rellevància internacional com a vicepresidenta de la IEEE Robotics and Automation Society o presidenta del Technical Committee on Biorobotics. A més, forma part de l'Institut d'Estudis Catalans, on actualment presideix la Secció de Ciències i Tecnologia. La seva tasca ha estat reconeguda amb diversos guardons com la Medalla Narcís Monturiol o la Medalla d'Honor de la Xarxa Vives d'Universitats.

Objectiu de la capsa (què, com, per a què):

- ★ **Què?** Crear prototips de robòtica assistencial amb materials de rebuig.
- ★ **Com?** Mitjançant el treball en equip i l'anàlisi de casos reals.
- ★ **Per a què?** Per fomentar la inclusió i el valor social de la tecnologia.

Objectius d'aprenentatge:

1. Comprendre com la tecnologia pot contribuir a una societat més inclusiva.
2. Desenvolupar un procés de disseny cooperatiu orientat a la resolució de problemes reals.

Competències que es treballen:

- Competència social i ciutadana.
- Competència digital i tecnològica.
- Competència d'aprendre a aprendre.
- Competència matemàtica i STEAM.
- Competència personal i emocional.

Descripció i seqüència de les activitats:

Durada total: 4-5 sessions d'1 hora aproximadament

Sessió 1:

- *Descoberta de la capsa:* lectura de l'objectiu i del Full de ruta (15 minuts)

Aquesta activitat inicial té com a objectiu introduir la capsa d'una manera atractiva i significativa. Els infants observen la capsa sense obrir-la i intenten fer hipòtesis sobre què pot tractar la capsa a partir del títol, de la capsa física i/o de la imatge exterior. Seguidament, l'obren i llegeixen l'objectiu competencial que troben a la cara interna de la tapa. Posteriorment, busquen a dins el Full de ruta, que recull tota la informació essencial del projecte. Els infants llegeixen el Full de ruta de manera autònoma. Aquesta primera aproximació activa la curiositat, situa l'alumnat com a protagonista i el fa conscient del punt d'arribada de tot el procés. A més, permet als infants anticipar les seves pròpies expectatives, preguntes i hipòtesis, així com començar a comprendre la relació entre els diferents reptes i el repte final.

Un cop han comprès el punt de sortida i el d'arribada de la capsa, els infants busquen el clauer de reptes i comencen a llegir el primer.

- **Repte 1:** *Reflexió amb perspectiva de gènere* (20 min): a partir de la fitxa "Parlem-ne", l'alumnat analitza estereotips en la ciència i comparteix reflexions.
- **Repte 2:** *Visualització del vídeo de l'Àlicia Casals* (5 min): l'Àlicia presenta el repte i la seva experiència professional.
 - **Materials:** vídeo amb codi QR
- **Repte 3:** *Repartiment de targetes-personatge* (20 min): els grups escullen un cas real i llegeixen el repte de mobilitat a resoldre.
 - **Materials:** 4 targetes de personatges (imprimibles)

Sessió 2:

- **Repte 4:** *Anàlisi de necessitats* (30 min): cada grup completa una fitxa d'anàlisi de necessitats per entendre millor el repte plantejat.
 - **Materials:** Fitxa d'anàlisi de necessitats (imprimible).
- **Repte 5:** *Ideació i brainstorming* (30 min): es promou el pensament creatiu per imaginar possibles solucions.
 - **Materials:** llibreta de bones idees (imprimible).

Sessió 3:

- **Repte 6:** *Disseny del prototip* (60 min): cada grup dibuixa i descriu com serà el seu invent amb una fitxa específica i el construeix.
 - **Materials:** Fitxa de disseny del prototip (imprimible), materials reciclats i de construcció bàsics

Sessió 4:

- **Repte 7:** *Presentació del prototip* (45 min): compartir i argumentar el producte final.
- **Repte 8:** *Autoavaluació i coavaluació* (15 min): es completa la rutina 2 estrelles i 1 desig i la diana d'avaluació. La diana es basa en una rúbrica per fer autoavaluació i coavaluació del treball en grup. La diana recull quatre ítems clau: *actitud, organització, col·laboració i assoliment dels objectius*. Cada ítem es valora en quatre nivells d'assoliment (novell, aprenent, avançat i expert), representats visualment en cercles concèntrics: el centre de la diana indica el nivell més alt (expert) i els cercles més exteriors, els nivells més inicials. Per coavaluar el funcionament del grup, pinten la zona corresponent a cada ítem segons la percepció conjunta, i per autoavaluar-se individualment, hi dibuixen una creu al punt que consideren que els representa millor de cada ítem.
 - **Materials:** diana amb rúbrica d'avaluació i rutina de pensament 2 estrelles i 1 desig.

Avaluació per part de l'alumnat:

- Autoavaluació: rutina 2 estrelles i un desig (estrelles: 2 aprenentatges que m'emporto) i 1 desig (1 cosa que necessito millorar del que he après)
- Coavaluació: diana d'avaluació en grup

Avaluació per part del professorat: La capsa disposa d'una rúbrica docent específica, descarregable des de la plataforma. Aquesta permet valorar aspectes com la comprensió de la necessitat, l'originalitat i viabilitat de la proposta, el treball cooperatiu i la capacitat de comunicar el procés i resultat.

Materials a descarregar i imprimir:

- Portada capsa
- Objectiu
- Full de ruta
- Clauer de reptes
- Fitxa "Parlem-ne" amb imatges i preguntes
- Targetes-personatge (4 casos)
- Fitxa d'anàlisi de necessitats
- Llibreta de bones idees
- Fitxa de disseny del prototip
- Fitxes de coavaluació: diana amb rúbrica de coavaluació
- Rutina de pensament d'autoavaluació 2 estrelles i 1 desig
- Rúbrica docent

Finançat per la Unió Europea-NextGenerationEU

Amb el suport de la Generalitat de Catalunya

